

KULTTUURISUUNNITELMA

Norrbotten 2023-2026

TEKSTI: Kulttuuriyksikkö, Region Norrbotten
GRAAFINEN MUOTO JA TUOTANTO: Yours
KIELENTARKASTUS: Yours
VALOKUVAAJAT: Simon Eliason. Kjell Öberg, Norrbottenin museo (arkisto). Maria Åsén (kirjastotoiminta ja lukemisen edistäminen), Viveka Österman, Magnus Stenberg (Norrbottensteatern), Patrik Öhman (Pride).
KUVITUS: Yours
PAINOPAIKKA: Lule Grafiska
SÄHKÖPOSTI: kultur@norrbotten.se
VERKKOSIVUSTO: utvecklanorrbotten.se

Johdanto

Pitelet kädessäsi populaariversiota Norrbottenin kulttuurisuunnitelmasta 2023–2026. Tämä on yhteenveto siitä, miten Region Norrbotten haluaa luoda kehitystä tulevina vuosina saavuttaakseen kansalliset kulttuuripoliittiset tavoitteet. Kulttuurisuunnitelma on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osiossa kuvaillaan alueen kehitystavoitteet osin alueilla, joilla kulttuuri on tärkeä tekijä ja osin erityisen tärkeillä yhteistyöalueilla. Kulttuurisuunnitelman toisessa osiossa kuvaillaan erilaiset kulttuurialueen edellytykset ja Region Norrbottenin linjaukset jaksolle 2023–2026.

Olemme päättäneet olla muuttamatta eri tekstiosioihin liittyviä linjauksia, ja tehdä sen sijaan vain yhteenvedon asiaan kuuluvasta tekstistä. Jos haluat tutustua kulttuurisuunnitelmaan kokonaisuudessaan, voit lukea sen osoitteessa: **utvecklanorrbotten.se/kultur.**

Mikä kulttuurisuunnitelma on ja miten se syntyi?

Kulttuurisuunnitelma pohjautuu yhteensä 30 dialogikeskusteluun ja vuoropuheluun viranomaisten, kuntien ja eri kulttuurialueiden toimijoiden kanssa, joita on käyty syksyn 2021 ja kevään 2022 aikana. Vuoropuheluiden lähtökohtana ovat olleet alueet, joita on priorisoitava, alueellinen ja kuntien välinen yhteistyö sekä alueellisen kulttuurisuunnitelman toiminta. Myös nykytilanteesta erityisissä kulttuurisektoreissa sekä kuntien paikallisesta kulttuurityöstä on sovittu. Keskusteluissa esiin tulleet asiat on tiivistetty, niitä on työstetty ja ne on tuotu esiin kulttuurin valmistelussa sekä palautettu kunnille tarkempaa selvitystä varten.

Kulttuurisuunnitelmassa kuvaillaan erityisesti kehitys, joka liittyy 17 alueellisen toimintaan, jotka saavat Region Norrbottenilta valtiontukea kulttuuriyhteistyömallin kautta. Suunnitelman rakenne linjauksilla kunkin malliin sisältyvän toiminnan osalta luo selkeyttä sen toteuttamiseen ja helpottaa sen seurantaa.

Sisältö

Norrbotten kohtaa tulevaisuuden kulttuurin kautta ... 8
Kulttuuripoliittiset lähtökohdat ... 10
Kulttuurin itseisarvo ja kulttuurinen monimuotoisuus ... 10
Käsivarren etäisyys ... 13
Taiteellinen laatu ja kehitys ... 13
Valtio – perustana sananvapaus ... 13
Kulttuurisuunnitelma ja kulttuuriyhteistyömalli ... 14
Alue – yhdessä Norrbottenin puolesta ... 14
Tuki ja apurahat ... 14
Kunta – paikallinen vastuu ... 16
Turvaresidenssit ... 16

Strategiset kehitysalueet 2023–2026 ... 18
Suunniteltu elinympäristö ... 19
Kulttuurialat ja luovat alat ... 20
Digitalisointi ... 21
Teemavuodet ... 22

Kulttuuria kaikille ja kaikkien kera ... 23
Lapset ja nuoret ... 25
Parempi saatavuus ... 25
Lasten ja nuorten oikeus kulttuuriin ... 25
Kansalliset vähemmistöt ja alkuperäiskansa saamelaiset ... 26
Järjestäjät asettavat kulttuurin saataville ... 27
Kulttuuri ja terveys ... 29

Yhteistyö ... 30
Kultur i Norr ... 30
Kansainvälinen yhteistyö ... 31
Kansalaisyhteiskunta ja kulttuurialan kolmas sektori ... 31
Kansansivistys ... 31

Kulttuurisektorit ... 32
Arkisto ... 35
Kirjastotoiminta, lukemista ja kirjallisuutta edistävä toiminta ... 38
Kirjallisuus ... 40
Kuva, muoto ja design ... 41
Läänintaidehalli Havremagasinet Boden ... 42
Taidekonsulentti ... 42
Konstmuseet i Norr ... 44
Taiteen resurssikeskus ... 44

Elokuva – elokuvakulttuurinen toiminta ja pedagogiikka ... 46
Museo- ja kulttuuriympäristö ... 48
Norrbottenin museo ... 48
Kulttuuriympäristö Norrbottenin museossa ... 48

Näyttämötaide ... 50
Tanssi ... 50
Dans i Nord ... 51
Tanssikonsulentti ... 51
Musiikki ... 53
Norrbottensmusiken ... 53
Teatteri ... 54
Norrbottensteatern ... 54
Riksteatern Norrbotten ... 55

Käsi- ja taideteollisuus ... 56
Käsityö- ja muotoilukonsulentit ... 57

Käsitteiden selitykset ... 58

Norrbotten kohtaa tulevaisuuden kulttuurin kautta

Yhteiskunnalliset muutokset ja teollisuuden vihreä siirtymä tarjoavat merkittäviä mahdollisuuksia ja luovat haasteita Norrbottenissa. Alueen kehityksen ja tulevaisuuden edellytyksenä on, että houkutellaan työvoimaa ja luodaan houkuttelevia elinympäristöjä niille, jotka päättävät asettua tänne asumaan. Rikas, avoin ja tasavertainen kulttuuritarjonta auttaa luomaan elinvoimaisen alueen, jossa ihmiset haluavat elää ja asua. Kulttuurielämä, jossa kansalaiset kohtaavat, voi edistää demokraattista, avointa ja tasavertaisempaa Norrbottenia. Siksi koko Norrbottenin alueella tarvitaan kestäviä ja pitkäkestoisia panostuksia kulttuuriin.

Kulttuuripoliittiset lähtökohdat

Kulttuuripolitiikkaa harjoitetaan kansallisella, alueellisella ja kunnallisella tasolla, ja kukin taso vastaa eri osista. Työtä ohjaavat lait, asetukset, tavoitteet, strategiat ja suunnitelmat. Kansallisten kulttuuripoliittisten tavoitteiden tulee ohjata valtion kulttuuripolitiikkaa, mutta ohjata myös kulttuuripolitiikkaa alueilla ja kunnissa.

Kulttuuripolitiikkaa harjoitetaan kansallisella, alueellisella ja kunnallisella tasolla, ja kukin taso vastaa eri osista. Kansallisten kulttuuripoliittisten tavoitteiden tulee ohjata valtion kulttuuripolitiikkaa, mutta ohjata myös kulttuuripolitiikkaa alueilla ja kunnissa. Kyseessä on kulttuurin ja taidekokemusten saatavuuden, luovuuden ja osallisuuden edistäminen. Region Norrbottenin kulttuuripoliittisten toimien perustana tulee olla kulttuurin itseisarvo, kulttuurisen monimuotoisuuden vaaliminen, käsivarren etäisyyden periaate sekä taiteellinen laatu ja kehitys.

Kulttuurin itseisarvo ja kulttuurinen monimuotoisuus

Kulttuurin arvoa ei voi mitata yhteiskunnallisena hyötynä. Sen sijaan taide, jota tuotetaan, taiteellinen prosessi ja kokemus luovat arvoa itsessään. Kulttuurin vapauden ja kulttuurin luojien itsenäisyyden varmistaminen on kulttuurin kehittymisen edellytys. Kaikkien tulee saada mahdollisuus kehittää luovaa kykyään ja osallistua aktiivisesti kulttuurielämään. Region Norrbottenin erilaisten taiteellisten ilmaisumuotojen foorumien tulee olla luovia paikkoja kokeellisuudelle ja innovatiivisuudelle, ei vain yleisöjen saavuttamiselle ja lipputuloille.

Käsivarren etäisyys

Taiteellisen vapauden kannalta keskeisen tärkeä on periaate, joka koskee käsivarren etäisyyden säilyttämistä poliittisten päätösten ja taiteellisen sisällön välillä. Se tarkoittaa sitä, että resurssien käytön ohjauksen ja hallinnan vaatimuksen ja yhtä tärkeän taiteellista vapautta koskevan vaatimuksen välillä vallitsee tasapaino. Käsivarren etäisyys on sananvapauden ja demokratian tae.

Ammattimaisiin kulttuurin luojiin kohdistuvat uhkaukset ja viha ovat Ruotsissa kasvava ongelma. Tämä ei ole uhka vain yksittäisiä kulttuurin luojia ja taiteellista vapautta kohtaan, vaan myös koko demokraattista yhteiskuntaa kohtaan. Jotta taide ja kulttuuri voisivat olla täysin vapaita, tarvitaan vapaa ja demokraattinen yhteiskunta ja edellytykset turvallisille ja suojatuille työympäristöille, jotka luovat hyvät edellytykset ammattimaisille kulttuurin luojille. Käsivarren etäisyyden on oltava ominaista ja tunnusomaista Region Norrbottenin omien toimintojen ohjaamiselle ja tukijärjestelmien suunnittelulle.

Taiteellinen laatu ja kehitys

Laadukkaasta ammattimaisesta kulttuurista nauttimisen mahdollistaminen on alueellisen kulttuuripolitiikan keskeinen tehtävä. Laadun määritelmä ei ole itsestään selvyys, vaan siitä on keskusteltava ja se on haastettava. On tärkeää edistää läänin ammattimaisten kulttuurin luojien ja laitosten taiteellista kehitystä ja uudistumista. Yksi edellytys sekä laadulle että kehitykselle on mahdollisuus kerätä tietoa. Ilman tietoa ei voida määrittää laatua, eikä myöskään tietää, miten kulttuurisektoria tulee kehittää. Tähän tarvitaan koko ketjua yksittäisestä taiteilijasta ryhmään ja instituutioon. Ammattitaidon syntyminen edellyttää jatkuvuutta, investointeja ja pitkän tähtäimen näkökulmaa.

Valtio – perustana sananvapaus

Kansallisten kulttuuripoliittisten tavoitteiden mukaan kulttuurin on oltava dynaaminen, haastava ja riippumaton voima, joka perustuu sananvapauteen. Kaikilla tulee olla mahdollisuus ottaa osaa kulttuurielämään. Luovuuden, monimuotoisuuden ja taiteellisen laadun tulee ohjata yhteiskunnan kehitystä.

Tavoitteiden saavuttamiseksi kulttuuripolitiikan tulee:

1. **edistää kaikkien mahdollisuutta kulttuurikokemuksiin, koulutukseen ja omien luovien kykyjen kehittämiseen.**
2. **edistää laatua ja taiteellista uudistumista.**
3. **edistää elävää kulttuuriperintöä, joka säilytetään, jota käytetään ja jota kehitetään.**
4. **edistää kansainvälistä ja kulttuurien välistä tietojenvaihtoa ja vuorovaikutusta.**
5. **huomioida erityisesti lasten ja nuorten oikeus kulttuuriin.**

Norrbottenin kulttuurisuunnitelman lähtökohtana ovat kansalliset kulttuuripoliittiset tavoitteet ja siinä kuvaillaan, miten Region Norrbottenin tulee työskennellä tukeakseen tavoitteiden saavuttamista. Kulttuurisuunnitelma muodostaa myös pohjan alueen valtiontukihakemukselle kulttuuriyhteistyömallin puitteissa. Se tarkoittaa, että Region Norrbotten jakaa valtiontukea, joka edistää hyvää saatavuutta Norrbottenin asukkaille.

Alue – yhdessä Norrbottenin puolesta

Kulttuurisuunnitelma ei yksinään ohjaa alueen kulttuuripolitiikkaa. Se on vuorovaikutuksessa vision, poliittisten päätösten, toimintaperiaatteiden, suunnitelmien, strategioiden ja tavoitteiden kanssa paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. Alueellisessa kehitysstrategiassa kuvaillaan, miten Norrbottenin on oltava Ruotsin houkuttelevin ja innovatiivisin lääni vuonna 2030. Strategiassa ilmaistaan, että rikkaan kulttuurielämän hyvä ja yhdenvertainen saatavuus auttaa luomaan dynaamisen Norrbottenin, jossa ihmiset haluavat vierailla sekä asua, elää ja vaikuttaa. Alueellisen kehitysstrategian toteuttamisessa keskeistä on luoda edellytyksiä sille, että erilaisia taustoja omaavilla ja eri ikäisillä miehillä ja naisilla on yhtäläiset mahdollisuudet luovuuteen. Region Norrbotten antaa erityyppistä tukea yhdistyksille, organisaatioille, kulttuurin luojille ja vapaille toimijoille edistääkseen kattavaa ja laadukasta kulttuurielämää ja vahvistaakseen erilaisia kulttuuri-ilmaisuja.

Tuki on kohdennettava eritoten lasten ja nuorten kulttuurielämysten saatavuuteen sekä kansallisten vähemmistöjen ja alkuperäiskansan kulttuurin ja kielen kehittämiseen.

Kunta - paikallinen vastuu

Norrbottenin 14 kuntaa muodostavat yhdessä läänin paikallisen kulttuurielämän toimintojen, aktiviteettien ja hankkeiden kautta. Kukin kunta päättää itse kulttuuripoliittisesta suuntauksesta, paikallisista toimista ja prioriteeteista. Region Norrbottenin on täydennettävä kunnallisia toimia alueellisesta näkökulmasta. Yhteistyötä tehdään eri toimintojen, verkostojen ja hankkeiden puitteissa. Jatkuva vuoropuhelu alueen ja kuntien välillä on kehittymisen ja menestyksen edellytys. Siinä kunta- ja aluetapaaminen muodostaa foorumin säännöllisille keskusteluille ja kulttuurisuunnitelman toteuttamisen seuranta on jatkossakin tärkeää.

Turvaresidenssit

Kirjailijat, elokuvantekijät, näytelmäkirjailijat, toimittajat, taiteilijat ja muusikot ympäri maailman joutuvat vainotuiksi, uhatuiksi ja vangituiksi mielipiteidensä ilmaisemisesta ja ammattiensa harjoittamisesta. Region Norrbotten haluaa lisätä tietoisuutta tästä asiasta ja tukee turvaresidenssihanketta International Cities of Refuge Network (ICORN) -verkoston jäsenenä. ICORN antaa vainotuille taiteilijoille turvaresidenssin kahdeksi vuodeksi.

Region Norrbotten on yksi SWAN-verkoston (Swedish Artist Residency Network) perustajista. Verkosto tekee yhteistyötä Artist at Risk -hankkeen kanssa auttaakseen sota-alueilla olevia tai muulla tavoin vainon kohteeksi joutuneita taiteilijoita.

Region Norrbotten haluaa:

- järjestää koko taidesektorin kattavan muodollisen neuvonpidon ammattimaisten kulttuurin luojien kanssa.
- tukea ja tiedottaa ammattimaisia kulttuurin luojia rahoitusmahdollisuuksista sekä kehittää heidän osaamistaan.
- auttaa lisäämään tietoa residenssitoiminnasta, jotta useammat Norrbottenin kunnat ottaisivat vastaan residenssitaiteilijoita.

Strategiset kehitysalueet 2023–2026

Region Norrbottenin strategisia kehitysalueita kulttuurisuunnitelmajaksolle 2023–2026 ovat suunniteltu elinympäristö, kulttuuriset luovat alat ja digitalisointi. Alueiden valinta on linjassa yhteiskunnan, teollisuuden ja elinkeinoelämän vihreän muutoksen kanssa, jossa kulttuurielämällä voi olla keskeinen asema uusien ihmisten houkuttelemiseksi Norrbotteniin työskentelyä, asumista ja elämistä varten.

Suunniteltu elinympäristö

Valtiopäivät vahvisti vuonna 2018 uuden poliittisen alueen suunnitellulle elinympäristölle arkkitehtuurin, muotoilun ja designin sektorilla. Poliittisessa tavoitteessa todetaan, että arkkitehtuurilla, muotoilulla, designilla, taiteella ja kulttuuriperinnöllä on ratkaiseva merkitys yhteiskunnan rakentamisessa, koska suunniteltu elinympäristö vaikuttaa kaikkien ihmisten arkeen muun muassa terveyden ja hyvinvoinnin pohjalta. Suunniteltua elinympäristöä sovelletaan Norrbottenissa suurelta osin tulevien uusien elinkeinojen luomisen, yhteiskunnallisten muutosten, asuntorakentamisen lisääntymisen sekä muuttoliikkeen kautta.

Yhden prosentin sääntö tarkoittaa, että vähintään prosentti budjetista uusissa rakennuksissa, muutostöissä ja laajennuksissa tulee investoida rakentamiseen liittyvään taiteelliseen ilmaisuun. Region Norrbotten soveltaa yhden prosentin sääntöä, tekee niin myös jatkossa ja tekee työtä julkisemman taiteen eteen sekä pyrkii siihen, että useammat kunnat, yritykset ja yksityiset toimijat soveltaisivat sääntöä.

Region Norrbotten haluaa:

- parantaa tietämystä poliittisesta alueesta suunniteltu elinympäristö.
- tukea kuntia julkiseen taiteelliseen ilmaisuun liittyvässä työssä ja pyrkiä saamaan yhä useammat Norrbottenin kunnat soveltamaan yhden prosentin sääntöä.
- pyrkiä siihen, että yhä useammat Norrbottenin kunnat hyväksyvät kulttuuriympäristöohjelman kunnallisessa yhdyskuntasuunnittelussa.

Kulttuurialat ja luovat alat

Region Norrbotten pyrkii kulttuurisuunnitelman puitteissa kehittämään ammattimaisten kulttuurin luojien edellytyksiä alueilla kuva, muoto ja design, käsi- ja taideteollisuus, tanssi, musiikki, teatteri, kirjallisuus ja elokuva. Norrbottenissa vallitsee vahva yhteys yksittäisten kulttuurin luojien, kulttuurialojen ja luovien alojen yritysten ja (KKN) ja muiden toimijoiden välillä kaikilla kulttuurisektoreilla.

Region Norrbotten on muun muassa toiminut menestyksekkäästi luodakseen kohtaamisia ja tietojenvaihtoa matkailuelinkeinon ja ammattimaisten kulttuurin luojien välillä käsiteollisuuden, taideteollisuuden, käsityön ja designin aloilla. Sitä työtä jatketaan kokonaisvaltaisella lähestymistavalla muotoilu- ja designsektorin vahvistamiseksi Norrbottenissa.

Region Norrbotten haluaa:

- vahvistaa ammattimaisten kulttuurin luojien asemaa tukemalla taiteilijoiden ja käsityöläisten kollektiiveja.
- perustaa keskuksen muotoilulle ja designille vahvistaakseen Norrbottenin taidekäsityöläisten ja muotoilijoiden asemaa.
- tukea KKN:n kehitystä edistämällä monialaista yhteistyötä ja innovaatiota.

Digitalisointi

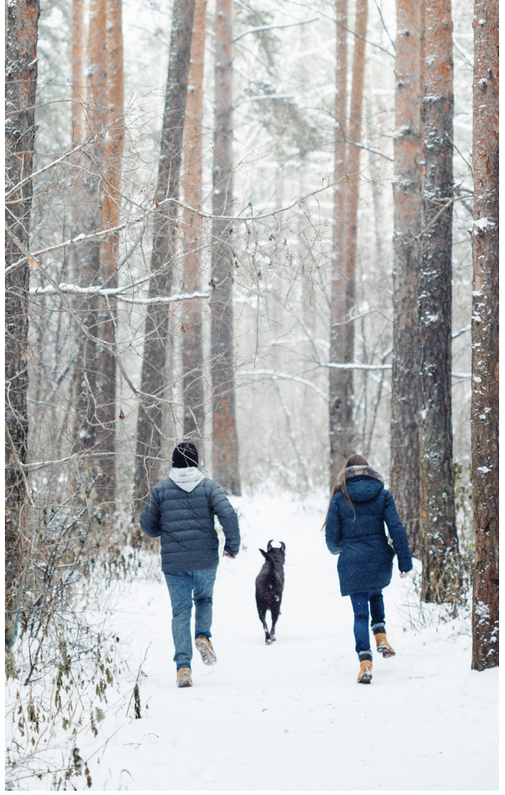
Elämme nopeasti muuttuvaa digitaalista aikaa, mikä asettaa vaatimuksia sekä rakenteille että käyttäytymismalleille. Digitalisaation lisääntyminen on antanut kulttuuritoimijoille mahdollisuuksia asettaa tarjontansa saataville toisessa muodossa ja saavuttaa uusia kohderyhmiä, mutta on olemassa myös isoja haasteita, kuten puutteet digitaalisissa taidoissa ja vaikeus periä maksu digitaalisesta kulttuurisisällöstä. On äärimmäisen tärkeää, että tekijänoikeusdirektiiviä noudatetaan ja että palkkiot ja vastaavat näyttelykorvaukset maksetaan myös digitaalisista järjestelyistä.

Region Norrbotten haluaa:

- lisätä tietämystä tekijänoikeuskysymyksistä ja digitaalisen materiaalin hankinnasta.
- lisätä digitaalisia taitoja Norrbottenissa koulutuksen ja tuen kautta.
- vahvistaa kulttuurin infrastruktuuria edistämällä digitaalista saatavuutta ja innovaatiota.

Teemavuodet

Tulevan kulttuurisuunnitelmajakson aikana järjestetään kaksi teemavuotta. Ensimmäinen vuosi on 2023 ja sen teemana on digitalisointi. Toisesta teemavuodesta 2025 päätetään suunnitelmajakson puolivälissä. Region Norrbotten tekee työtä teemavuosien parissa muun muassa osoittamalla henkilöstöresursseja, antamalla toimeksiantoja alueellisille kulttuuritoiminnoille ja organisaatioille toiminta-avustuksen turvin, jotta ne voivat työskennellä teemavuoden parissa sekä priorisoida teemaan liittyviä hankkeita hankerahoituksen jakamisen yhteydessä.

Region Norrbotten haluaa:

- tehdä vuodesta 2023 teemavuoden, jonka aiheena on digitalisointi ja vuodesta 2025 teemavuoden, jonka sisällöstä päätetään suunnitelmajakson puolivälissä.
- kehottaa toimintoja, kuntia, organisaatioita, toimijoita ja kansalaisyhteiskuntaa huomioimaan teemavuodet toiminnassaan ja toimissaan.

Kulttuuria kaikille ja kaikkien kera

Kulttuuria kaikille ja kaikkien kera koskee saatavuutta: fyysistä ja digitaalista, sekä kulttuurin luojille että vierailijoille. Siksi kaikkien alueellisten kulttuuritoimintojen ja toimintojen, joille myönnetään kulttuuriavustusta Region Norrbottenin kautta, on täytettävä valtion kulttuurineuvoston tavoitteet koskien vammaisten saatavilla olevaa kulttuurielämää. Kulttuuria kaikille ja kaikkien kera koskee myös ilmaisun ja näkökulmien monimuotoisuutta, sitä, kuka saa näkyä, kenen tarinaa kerrotaan ja mikä on normi. Edellytys osallisuuden tuntemiselle yhteiskunnassa on voida samaistua muihin. Region Norrbotten haluaa tukea hankkeita, joissa edistetään kulttuurista osallisuutta ja monimuotoisuutta, luodaan edellytyksiä tasa-arvoiselle kohtelulle sekä lisätään tietoisuutta ja tietoa hbtqi kysymyksistä. Region Norrbottenin on edistettävä kulttuurielämää, joka on kaikille saatavilla, kaikille merkityksellinen ja joka koskee kaikkia.

Region Norrbotten haluaa:

- että alueelliset kulttuuritoiminnot kehittävät työtään laajentamalla osallistumista.
- seurata ja analysoida, miten erilaiset kulttuuriavustukset jaetaan naisille ja miehille.

Lapset ja nuoret

Region Norrbottenin tulee edistää lasten ja nuorten mahdollisuutta luovuuteen ja työskennellä laajemman osallistumisen, osallisuuden ja vaikutusvallan puolesta. Identiteetin ja itsetunnon kannalta on tärkeä voida olla mukana verkostossa tai yhteyksissä, sekä voida vapaasti matkustaa ja osallistua aktiviteetteihin kouluajan jälkeen kotikunnassa tai läänin alueella.

Parempi saatavuus

Kaikissa Norrbottenin kunnissa tarjotaan opetusta kulttuurikoulun kautta ja toiminta on ratkaisevan tärkeää mitä tulee saatavuuteen, jotta nuoret voidaan tutustuttaa kulttuuriin ja jotta he voisivat luoda omaa kulttuuria. Rahoitus on haaste, kuten myös opettajien rekrytointi, koska monissa kunnissa väestömäärä on pieni, vaikka ne ovat pinta-alaltaan suuria. On tärkeä kehittää erilaisia menetelmiä, joilla edistetään saatavuutta paikoissa, joissa kulttuuritarjonta on nykyisellään rajallinen, etenkin keskustaajamien ulkopuolella.

Lasten ja nuorten oikeus kulttuuriin

Kaikilla lapsilla on oikeus kulttuuriin ja Ruotsissa YK:n lasten oikeuksia koskeva yleissopimus on laki, mikä merkitsee yhteistä vastuuta lain noudattamisesta. Lasten oikeuksia koskevan yleissopimuksen soveltaminen käytännössä tarkoittaa, että useammille lapsille annetaan mahdollisuus yhtäläiseen kulttuurin ja ammattimaisen laadukkaan näyttämötaiteen saatavuuteen.

Region Norrbotten haluaa:

- edistää nuorten vaikutusvaltaan ja osallisuuteen liittyviä toimia yhteistyössä nuorten, kuntien ja alueellisten toimijoiden kanssa.
- selvittää mahdollisuuksia erilaisiin malleihin kulttuurin saatavuuden parantamiseksi keskustaajamien ulkopuolella.
- että Norrbottenin kulttuuritoiminnot ottavat erityisesti huomioon toiminnon, joka edistää lasten ja nuorten tutustuttamista kulttuuriin ja heidän luomisvoimaansa.

Kansalliset vähemmistöt ja alkuperäiskansa saamelaiset

Kansallisten vähemmistöjen ja alkuperäiskansa saamelaisten kulttuuri on tärkeä, aktiivinen ja innovatiivinen osa Norrbottenin kulttuuria. Sápmissa asuu joitakin alueen menestyksekkäimpiä taiteilijoita ja ammattimaisia kulttuurin luojia ja Tornionlaakso kuhisee kiinnostusta ja kehitysvoimaa. Läänissä on myös merkittävä ruotsinsuomalainen kulttuuri ja romanikulttuuri. Region Norrbotten toimii alueen toimijoiden koordinoijana. Kunnat, organisaatiot, ammattimaiset kulttuurin luojat ja muut toimijat kohtaavat kehittääkseen kansallisten vähemmistöjen ja alkuperäiskansan kulttuuria yhdessä. Toimijat peräänkuuluttavat vuorovaikutusta kulttuurimuotojen, järjestäjäsektorin vahvan infrastruktuurin ja kohtauspaikkojen välillä.

Region Norrbotten haluaa:

- vastata kansallisten vähemmistöjen ja alkuperäiskansan kulttuurin kehitykseen luomalla edellytyksiä vakaille kansallisten vähemmistöjen ja alkuperäiskansan järjestöille.
- kehittää kohtaamispaikkoja, yhteistoimintamuotoja ja vuoropuhelufoorumeja kansallisille vähemmistöille ja alkuperäiskansalle kokemusten vaihtoa ja osaamisen kehitystä varten.
- luoda edellytyksiä lasten ja nuorten kulttuurin luomiselle sekä lasten koulutukseen liittyvälle toiminnalle kansallisilla vähemmistökielillä ja saameksi.
- tukea kansallisten vähemmistöjen ja alkuperäiskansan kulttuurin luomista kulttuuri-ilmaisujen, identiteettien ja kielen kehittämiseksi.
- perustaa yksi alue tai useita alueita kulttuuria kerävään toimintaan tornionlaaksolaisille, kveeneille ja lantalaisille yhdessä vähemmistöryhmien toimijoiden kanssa.
- vahvistaa Tornionlaaksonteatterin kehittymisedellytyksiä sisällyttämällä toiminta kulttuuriyhteistyömalliin.

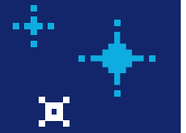
Järjestäjät asettavat kulttuurin saataville

Norrbottenin järjestäjäsektoria tukevat yhdistykset, laitokset, kunnat, opintoliitot, koulut, elokuvateatterit, seurakunnat, elinkeinoelämä ja voittoa tavoittelemattomat toimijat. On tärkeää, että järjestäjillä on oikeat edellytykset, jotta laadukas taiteellinen toiminta saavuttaa yleisönsä ja että kaikilla halukkailla on edellytykset osallistua. Yhteistyötä tarvitaan eri tasoilla järjestäjäsektorin kehittämiseksi. Koulutusten, koordinoinnin, verkoston ja digitaalisten ratkaisujen kautta voidaan lisätä ammattimaisuutta, mikä mahdollistaa monimuotoiset kulttuurielämykset useammille. Kasvun ja uudistumisen varmistamiseksi on edistettävä nuorempien järjestäjien ja tulevan järjestämistoiminnan luomisen parissa tehtävää työtä.

Region Norrbotten haluaa:

- tukea järjestäjien kehittämishankkeita lisäämällä koordinointia ja osaamisen kehittämistä.
- vahvistaa jatkossakin järjestäjävaiheen kasvua panostamalla nuoriin järjestäjiin.

Kulttuuri ja terveys

Kulttuurin ja terveyden sektori perustuu tutkimukselle, joka osoittaa, että kulttuuri voi vaikuttaa terveyteen myönteisesti, luoda johdonmukaisuutta, vähentää stressiä, torjua eristyneisyyttä ja ulkopuolisuutta, herättää muistoja, helpottaa työstämistä ja käsittelyä sekä lisätä hyvinvointia. Kulttuuri ja oma luomistyö voivat vahvistaa itsetuntoa, identiteettiä ja kuuluvuuden tunnetta. Sektori edellyttää kulttuurisektorin, terveyden- ja sairaanhoidon ja hoivapalveluiden tarjoajien välisiä yhteistoimia. Kokemukset osoittavat, että niillä toimilla, joiden perustana on ollut kulttuuritoimintojen normaali toiminta selkeällä tarjonnalla, on parhaat edellytykset toteuttamiselle. Dans för hälsa -menetelmää toteutetaan yhteistyössä kuntien ja kulttuurikoulujen kanssa. Se on ennaltaehkäisevä menetelmä, jolla on todistetusti hyvä vaikutus nuorten mielenterveyteen. Sitä on kehitetty Norrbottenissa muutaman vuoden ajan ja sitä on kehitettävä edelleen.

Region Norrbotten haluaa:

- jatkaa Dans för hälsa -menetelmän kehittämistä Norrbottenissa t ukemalla koordinointia ja toimeenpanoa.
- tukea kulttuuriin ja terveyteen liittyviä toimia ja yhteistyötä kulttuuritoimintojen ja terveyden ja sairaanhoidon toimijoiden sekä hoivapalvelujen tarjoajien välillä.

Yhteistyö

Yhteistyö eri tasoilla mahdollistaa ammattimaisen kulttuuritarjonnan saatavuuden koko läänissä. Alueellisella kulttuurilla Norrbottenissa on laaja-alaista ja kehittynyttä yhteistyötä alueiden, kuntien, laitosten, viranomaisten, ammattimaisten kulttuurin luojien, kansalaisyhteiskunnan ja verkostojen kanssa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Työ verkostojen, tiedonvaihdon, osaamisen kehittämisen ja edistävien toimien tarjoamiseksi ammattimaisille kulttuurin luojille on jatkuvasti käynnissä.

Kultur i Norr

Kultur i Norr on neljän pohjoisimman alueen yhteistyörakenne taide- ja kulttuuripoliittisessa kehityksessä. Kultur i Norr -yhteistyöhankkeen puitteissa järjestetään kohtauspaikkoja, tietoisuutta lisääviä toimia ja vuoropuheluja erilaisten alueellisten ja kansallisten toimijoiden kanssa. Vuorovaikutus eri kulttuurialueilla tapahtuu muun muassa kulttuuripoliittisen vuorovaikutuksen, koulutustoimien, tietojen vertaisvaihdon, yhteistyöhankkeiden ja tarjonnan vuorovaikutuksen kautta. Pohjoisen läänit näkevät erityistä tarvetta kehittää vertaisvaihtoyhteistyötä analyysin ja seurannan osalta. Pohjoisen läänien yhteistyön kehittämisen kautta yhteisiä haasteita voidaan kuroa umpeen ja lisätä kulttuurin saatavuutta.

Kansainvälinen yhteistyö

Yhteistyötä muiden alueiden ja toimijoiden kanssa Pohjoismaissa, Barentsin alueella ja arktisella alueella toteutetaan jatkuvasti hankkeiden, tietojenvaihdon ja residenssitoiminnan puitteissa. Kansainvälinen tietojenvaihto edistää kulttuurista monimuotoisuutta, antaa Norrbottenin yleisölle ja vierailijoille uusia vaikutelmia ja kertomuksia sekä edistää taiteellista kehitystä.

Kansalaisyhteiskunta ja kulttuurialan kolmas sektori

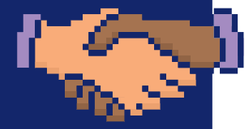
Norrbottenin kansalaisyhteiskunnalla on pitkä perinne kehityksen edistämisestä. Kyseessä voivat olla sosiaaliset yritykset, osuuskunnat, uskonnolliset yhteisöt, ammattiliitot, säätiöt sekä yhdistykset. Jokainen organisaatio työskentelee itsenäisesti ja määrittää itse oman roolinsa ja tehtävänsä. Norrbottenin kulttuurielämälle kulttuurialan kolmannen sektorin organisaatiot yksittäisten henkilöiden ja ryhmien sitoutumisen ja yhteistyön kautta ovat ratkaisevan tärkeitä kulttuurin saatavuuden varmistamiseksi läänissä. Hyvä vuorovaikutus laitosten ja kolmannen sektorin organisaatioiden välillä on tärkeä.

Kansansivistys

Kansansivistys koostuu ilmaisesta ja vapaaehtoisesta koulutuksesta, jota annetaan kansankorkeakouluissa, opintoliitoissa ja kansankirjastojen toiminnassa. Kansansivistysorganisaatioilla on tärkeä asema Norrbottenin kulttuurielämässä, ja ne muodostavat yhdessä suurimman kansalaisyhteiskunnallisen toimijan koulutus- ja kulttuurisektorilla. Kansankorkeakoulut antavat panoksensa koulutusketjuun useilla kulttuurisektoreilla järjestämällä kursseja esimerkiksi taiteen, musiikin, tanssin ja median aloilla. Opintoliitot järjestävät opintopiirejä, kulttuuriohjelmia ja muuta kansansivistystä useilla alueilla ja useissa oppiaineissa.

Region Norrbotten haluaa:

- kehittää yhteistyötä Kultur i Norr -hankkeen puitteissa ja pyrkiä päivittämään kulttuuripoliittista asemaa vuodelle 2024.
- että Region Norrbottenin kulttuuritoiminnot tekevät alueiden välistä yhteistyötä.
- edistää tietojenvaihtoa ja residenssitoimintaa kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kulttuurisektorit

Region Norrbotten pyrkii tarjoamaan läänin asukkaille hyvän kulttuurin saatavuuden jakamalla valtiontukea alueelliselle kulttuuritoiminnalle kulttuuriyhteistyömallin seitsemällä sektorilla. Jokaisessa luvussa on lyhyt kuvaus kunkin sektorin edellytyksistä ja erilaisista toimijoista, joita seuraa kuvaus kulttuuriyhteistyömalliin sisältyvän toiminnan tai toimintojen linjauksista.

Arkisto

Norrbottenin arkistot ylläpitävät osia yhteisestä kulttuuriperinnöstä ja muodostavat osan kollektiivisesta muististamme. Arkistot sisältävät tekstejä, kuvia, filmejä, ääntä ja esineitä, ja ne ovat merkityksellisiä historian tietolähteitä ja auttavat ymmärtämään, miten yhteiskunta ja elinehdot ovat kehittyneet. Arkistot, joissa käsitellään myös ajankohtaista tietoa, mahdollistavat historiallisen materiaalin tuleville sukupolville. Hyvin säilytetyn arkiston käyttömahdollisuus lisää avoimuutta ja luo edellytykset avoimelle yhteiskunnalle, on merkityksellinen ja luo mahdollisuuden demokraattiseen prosessiin osallistumiseen. Digitalisaatio uusilla tekniikoilla ja eri muotoisilla asiakirjoilla on arkistosektorin suurin yksittäin haaste.

Norrbottenissa on 14 kunnanarkistoa, joista joillakin on omia kuva-arkistoja. Ájtten museon Ája-arkisto sisältää ainutlaatuisia julkaisuja, asiakirjoja ja yksittäisiä arkistoja saamelaisista organisaatioista ja saamelaisesta kulttuurista. Arkistojen ulkoiset toimet ovat tärkeitä, jotta voidaan lisätä tietoisuutta arkistoista ja herättää kiinnostusta niitä kohtaan. Julkista ja pedagogista työtä eri kohderyhmien hyväksi, etenkin lasten ja nuorten sekä Norrbottenin koulujen hyväksi, on kehitettävä. Arkiston tulee olla hyvin saatavilla kouluille, ryhmille ja yksittäisille käyttäjille.

Region Norrbotten haluaa:

- laatia suunnitelman arkistomateriaalin digitoinnin jatkamiselle.
- edistää digitoidun arkistomateriaalin saatavuutta.
- kehittää julkista ja pedagogista toimintaa keskittyen erityisesti lapsiin ja nuoriin, jotta arkisto voitaisiin nostaa esiin resurssina ja saavuttaa uusia osallistujia.
- tehostaa yhteisvaikutusta arkistojen ja yhteisen osaamisen kehityksen ja kehittämiskysymysten koordinoinnin välillä.
- tukea ja opastaa yleisöä arkistointikysymyksissä ja tehdä arkistojen toimintaa tutummaksi.

Kirjastotoiminta, lukemista ja kirjallisuutta edistävä toiminta

Norrbottenissa on kirjastoja kunnallisessa, alueellisessa ja valtion toiminnassa sekä vapaakouluissa, säätiöissä ja kansankorkeakoulussa. Kirjastot asettavat läänin asukkaille saataville kirjallisuutta, medioita, kulttuurikokemuksia, tietoa ja tietämystä. Lukemisen edistäminen, digitalisointi, digitaalinen osallisuus ja kehittynyt alueellinen ja kansallinen yhteistyö ovat jatkossakin strategisesti tärkeitä alueita.

Kirjastojen tulee olla saatavilla kaikille ja kiinnittää erityishuomiota kansallisiin vähemmistöihin ja alkuperäiskansa saamelaisiin, henkilöihin, joilla on muu äidinkieli kuin ruotsi ja vammaisiin henkilöihin. Kansankirjastojen on priorisoitava erityisesti lapsia ja nuoria.

Region Norrbotten haluaa:

- kehittää ja vahvistaa alueellista kirjastojen yhteistyötä ja digitointityötä, jotta asukkailla on pääsy kirjastopalveluihin, kirjallisuuteen ja medioihin.
- tukea kansankirjaston kehitystä avoimena ja saatavilla olevana paikkana demokratialle ja osallisuudelle sekä kestävyyttä parantavana resurssina.
- vahvistaa lukemista edistävää työtä, joka lisää kiinnostusta lukemista ja kirjallisuutta kohtaan.
- tukea kansankirjastojen medialukutaitoon liittyvää työtä lisätäkseen digitaalista osallisuutta norrbottenilaisten keskuudessa.
- kehittää lasten kertomuksia ja lasten luomia töitä sisältävää Polarbibblo-verkkosivustoa resurssina lapsille Ruotsissa ja Sápmissa.

Kirjallisuus

Kirjallisuus on sekä kielen että kulttuurin kantaja. Sen kautta saamme käyttöömme rikkaan kielen, joka on perusedellytys demokratialle ja sananvapaudelle. Läänin kirjallisuussektori kattaa monia pieniä toimijoita, jotka muodostavat kukin tärkeän osan Norrbottenin kirjallisuuspiiriä. Norrbottenin kirjallisuus ei saavuta riittävän laajaa yleisöä hyvin kehittyneestä infrastruktuurista huolimatta. Siksi on lisättävä toimia, joilla annetaan näkyvyyttä ammattimaisille norrbottenilaisille kirjailijoille sekä mahdollistettava norrbottenilaisen kirjallisuuden kasvu erityisesti kansallisilla vähemmistökielillä ja alkuperäiskansa saamelaisten kielellä.

Jotta voitaisiin edistää uusien ammattimaisten kirjailijoiden syntyä, on tärkeää vahvistaa nuorten kirjoittavien henkilöiden asemaa muun muassa valmennuksen, työpajojen ja lyhyiden kirjoittamisen kurssien kautta. Se on alue, jota voidaan kehittää yhdessä Norrbottenin kansankirjastojen kanssa.

Region Norrbotten haluaa:

- käynnistää hankkeita ja toimia, jotka edistävät yhteisvaikutusta ja luovat kohtaamispaikkoja tarkoituksena vahvistaa ammattimaisten kirjallisen kulttuurin luojien asemaa Norrbottenissa.
- varmistaa norrbottenilaisen kirjallisuuden näkyvyys ja mahdollistaa sen kasvu erityisesti kansallisilla vähemmistökielillä ja saameksi.
- kehittää foorumeja kirjoittamiselle ja valmennusohjelmille kirjoitustyön tukemiseksi ja kehittämiseksi.
- tukea kirjailijoita, kustantajia ja muita ammattimaisia kulttuurin luojia koulutusten, residenssitoiminnan ja neuvonnan kautta.

Kuva, muoto ja design

Norrbottenissa on rikas taide-elämä, joka sisältää runsaasti toimijoita ja toimintoja. Viimeisen kymmenen vuoden ajan läänin taidesektori on kehittynyt voimakkaasti erityisesti mitä tulee infrastruktuurin kuten laitosten, organisaatioiden, ammattimaisten kulttuurin luojien ja taiteilijoiden johtamien hankkeiden perustamiseen. Norrbottenin taiteilijoita nähdään niin kansallisella kuin kansainvälisellä foorumilla hankintojen ja näyttelyiden kautta tunnetuissa laitoksissa. He osallistuvat myös biennaaleihin, joissa erityisesti saamelaiset taiteilijat ovat saaneet paljon huomiota kansainvälisissä taidepiireissä.

Norrbottenin muotoilu- ja designsektorin vahvistamisessa on sovellettava kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Toimet, jotka edistävät lasten ja nuorten tutustuttamista ammattimaiseen taiteeseen ja omaa luovuutta, ovat jatkossakin keskeisen tärkeitä alueen taidetoiminnoille.

Havremagasinet

Havremagasinet on yksi Ruotsin suurimpia tiloja nykytaiteelle, ja se on perustamisvuodesta 2010 lähtien pyrkinyt saamaan taiteesta yleisölle keinon kokea, ajatella, pohtia, mutta myös haastaa itsensä ja etsiä uusia näkökulmia elämässä.

Region Norrbotten haluaa:

- lisätä kansainvälistä ja kulttuureiden välistä tietojenvaihtoja ja yhteistyötä.
- kehittää pedagogista toimintaa vähemmistökielillä ja alkuperäiskansa saamelaisten kielellä.
- edistää työtä suunnitellun elinympäristön parissa sekä vuoropuhelua taiteen tehtävästä yhteiskunnan kehityksessä.

Taidekonsulentti

Taidekonsulentin tehtävänä on tehdä näkyvämmäksi sitä, miten taide ja kulttuuri ovat osa demokraattista yhteiskuntaa. Työssä pyritään osittain parantamaan Norrbottenissa asuvien lasten ja nuorten mahdollisuuksia nauttia taiteesta ja omasta luovuudesta. Taidekonsulentti muodostaa myös resurssin kunnille kuvataiteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Region Norrbotten haluaa:

- antaa neuvoja ja tukea kehittämiskysymyksissä taidesektorin nykyisille ja tuleville toiminnoille.
- tukea lapsille ja nuorille suunnatun taiteen ja kulttuurin lisäämiseen liittyvää työtä.
- pyrkiä perustamaan tuottajakoulutus alueella.
- edistää suunniteltuun elinympäristöön liittyvää työtä sekä vuoropuhelua taiteen tehtävästä yhteiskunnan kehityksessä.

Konstmuseet i Norr

Konstmuseet i Norr, Norrbottenin läänintaidemuseo, esittelee yhteiskunnallisesti kantaaottavaa ja kriittisesti suuntautunutta nykytaidetta Barentsin alue maantieteellisenä lähtökohtana. Konstmuseet i Norr -museon tehtävänä on kannustaa luovuuteen ja vapaaseen ajatteluun, herättää keskustelua ja tehdä taiteesta tärkeä äänitorvi julkisessa ja demokraattisessa keskustelussa.

Region Norrbotten haluaa:

- kehittää verkostoa yhteistyötä, luovuutta ja demokraattisia keskusteluja varten Barentsin alue maantieteellisenä lähtökohtana.
- kehittää alueellisen yhteistyön ja läsnäolon kautta uusia foorumeja koko läänissä julkisille tapaamisille ja vuoropuheluille koskien nykytaidetta ja taiteen tehtävää yhteiskunnan kehityksessä.
- vakiinnuttaa museon solmukohdaksi nykytaiteelle Pohjois-Ruotsissa.
- kehittää pedagogista toimintaa museon ulkoiselle toiminnalle.

Taiteen resurssikeskus

Taiteen resurssikeskus tukee Norrbottenin ammattimaisia taiteilijoita ja taidekäsityöläisiä tarjoamalla kansansivistystä, välittämällä toimeksiantoja, luomalla näyttelymahdollisuuksia, hallinnoimalla hankkeita ja työskentelemällä kansainvälisen tietojenvaihdon ja residenssitoiminnan parissa. Luomalla erityyppisiä toimeksiantoja taiteilijoille läänissä ja sen ulkopuolella tuetaan mahdollisuutta voida asua ja vaikuttaa ammattimaisena taiteilijana Norrbottenissa.

Region Norrbotten haluaa:

- luoda jatkossakin lisää näyttelypaikkoja ja toimeksiantoja alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti sekä sisällyttää uusia taiteilijoita alueen taidepiiriin.
- kehittää jatkossakin residenssitoimintaa alueella.
- vahvistaa taidekuraattorin toimintoa ja tehtävää alueella jatkokoulutuksen ja verkoston rakentamisen kautta.
- kehittää performanssitaidetta läänissä yhteistyössä tanssikonsulentin kanssa.

Elokuva – elokuvakulttuurinen toiminta ja pedagogiikka

Filmpool Nord on sekä elokuvayhtiö että pedagogiikan resurssikeskus. Resurssikeskus-toimeksiantojensa kautta Filmpool Nord työskentelee lapsille ja nuorille suunnattujen elokuvien ja elokuvapedagogiikan parissa koulussa ja sen ulkopuolella, sekä tukee nuorten kiinnostusta elokuvia kohtaan. Toiminnon on edistettävä myös elokuvien levittämistä ja esittämistä. Kaikki Norrbottenin kunnat kuuluvat Filmpool Nordin elokuvakulttuurisen ja pedagogisen työn piiriin läänin kouluissa. Kun lisätään tietämystä siitä, miten elokuvia luodaan ja tarkastellaan kriittisesti sekä saadaan useampia katsomaan elokuvia, saadaan perspektiiviä, tietoa ja autetaan useampia kulttuurin harjoittajia luomaan elokuvakertomuksia. Filmriket on alusta, joka on luotu lapsille ja nuorille sekä pedagogeille. Lähtökohtana on katsoa elokuvia, luoda elokuvia ja keskustella elokuvista alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Alustan kautta edistetään myös demokraattista oikeutta oppia elokuvan kieltä.

Region Norrbotten haluaa:

- kehittää ja jatkuvasti päivittää Filmriket-alustaa elokuvapedagogisella sisällöllä, joka tekee kansallisesta alustasta merkityksellisen tulevaisuudessa.
- että läänissä luotuja elokuvia esitetään sekä digitaalisesti että fyysisesti alueellisella ja kansallisella tasolla, ja että ne yhdistetään koulutuksiin saatavuuden parantamiseksi ja että niitä käytetään elokuvapedagogisena materiaalina.
- elvyttää norrbottenilaista elokuva-alaa lahjakkuuksien kehittämisellä elokuvakulttuurisen toiminnan kautta.

Museo- ja kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristö käsittää fyysisen ympäristön, johon ihmiset ovat vaikuttaneet, ja se voi kattaa kaikkea yksittäisistä kohteista suuriin maisemaympäristöihin. Norrbottenin kulttuuriympäristöt välittävät läänin kulttuurin ja yhteiskunnan kehitystä sekä lääniä heijastavia elinehtoja tai toimintoja.

Museot ovat osa yhteiskunnan kollektiivista muistia, ja niiden on tuettava yhteiskunnan kehitystä edistämällä tietoa, kulttuurielämyksiä ja vapaata mielipiteen muodostusta.

Museotoiminta on laaja käsite, joka kattaa muun muassa työn kulttuuriperintöalueen toteuttamisen, säilyttämisen, välittämisen ja elvyttämisen parissa. On tärkeää, että kulttuuriperintölaitokset haastavat ja kyseenalaistavat jatkuvasti käsityksen perinnöstä, historiankirjoituksesta, identiteetistä ja suojeluideologiasta. Kansalliset vähemmistöt ja alkuperäiskansa saamelaiset ovat jatkossakin tärkeä osa Norrbottenin kulttuuriperintöä ja työtä alueiden näkyväksi tekemisessä ja tiedon lisäämisessä alueella.

Norrbottenin museo

Norrbottenin lääninmuseo on läänin suurin laitos kulttuuriympäristösektorilla ja sillä on laaja-alainen tehtävä edistää Norrbottenin kulttuuriperintöä, esihistoriaa, historiaa ja nykyaikaa, jota on toteutettava, tuotava saataville ja kehitettävä. Kulttuuriperintö asetetaan saataville tutkimuksen, aktiivisen kokoelman hallinnan ja kattavan ohjelmatarjonnan, näyttelyiden ja muun julkisen toiminnan kautta.

Kulttuuriympäristö Norrbottenin museossa

Norrbottenin museo suorittaa hanketuotantoa arkeologian alalla ja rakennusantikvaarisella alueella. Hanketuotanto on tärkeä osa operatiivista kulttuuriympäristötyötä. Muita osia museon kulttuuriympäristötyötä ovat oma-aloitteiset hankkeet ja tutkimusyhteistyöt.

Region Norrbotten haluaa:

- kehittää laajemman digitaalisen tarjonnan, joka ulottuu koko läänin alueelle.
- löytää pitkällä tähtäimellä kestäviä ratkaisuja ja sopivia tiloja esineille, kokoelmille ja julkiselle toiminnalle.
- kehittää fyysistä ja digitaalista saatavuutta kohderyhmään kuuluvien harvoin vierailevien osallistumisen parantamiseksi.
- asettaa digitoinnin ja digitalisoinnin kautta Norrbottenin museon kokoelmat tutkijoiden ja yleisön saataville.
- kehittää jatkossakin tutkimusyhteistyötä Norrbottenin museon tietämyksen luomisen vahvistamiseksi.
- lisätä vuorovaikutusta ja yhteistyötä muiden toimijoiden ja osapuolten kanssa verkostoissa, tutkimushankkeissa ja ohjelmissa.
- kehittää Storforsenin metsä- ja uittomuseota asianomaisilla toimijoilla, alustavasti alueen kulttuurirakennusten säilyttämis- ja ylläpitotoimena.

Region Norrbotten haluaa:

- lisätä kulttuuriympäristöverkoston yhteistyötä, jotta saadaan lisää yhteisiä tutkimus- ja yhteistyöhankkeita.
- laatia yhdessä muiden toimijoiden kanssa lisää tutkimushankehakemuksia tietämyksen lisäämiseksi.
- luoda ja kehittää yhteistyötä, joka liittyy tutkimuslähtöiseen digitalisointiin.
- asettaa digitoinnin kautta Norrbottenin museon kokoelmat tutkijoiden ja yleisön saataville.
- nostaa esiin käynnissä olevien yhteiskunnan muutosten, teollisen toiminnan ja ilmastonmuutosten vaikutusta Norrbottenin kulttuuriympäristöihin ja kulttuuriperintöön.

Näyttämötaide

Näyttämötaiteen käsite kattaa tanssin, musiikin ja teatterin sekä lajirajat ylittävät taidemuodot kuten esimerkiksi nykysirkuksen, jota esitetään suoraan yleisön edessä. Jotkin laitokset, keskukset, järjestäjäyhdistykset ja ammattimaiset kulttuurin luojat ja ryhmät muodostavat ekosysteemin Norrbottenin näyttämötaiteelle. Useat toimijat työskentelevät erityisesti kansallisten vähemmistöjen ja alkuperäiskansa saamelaisten pohjalta. Vierailunäytännöt ja kansainväliset yhteistyöhankkeet luovat vahvempia verkostoja ja vaikutteita. Uudistuminen ja taiteellinen kehitys tapahtuu uusien työtapojen, tietojenvaihdon ja yhteistyön kautta. Läänissä on kulttuurikouluja, esteettisiä ohjelmia, opintoliittoja, kansankorkeakouluja ja yliopistokoulutuksia. Norrbottenissa näyttämötaide on tärkeä foorumi avoimille keskusteluille sekä tutkimiselle, viihdyttämiselle, kritisoinnille ja kyseenalaistamiselle.

Tanssi

Tanssi on muuttunut Norrbottenissa viime vuosina. Uusia toimijoita on ilmaantunut ja rakenteita on kehitetty. Tanssisektorilla on nähtävissä myönteistä kehitystä lisääntyneen aktiivisuuden muodossa, ja kiinnostus vaikuttaa ammattimaisesti läänissä on lisääntynyt, mikä edistää vaikutteiden, yhteistyön ja uudistumisen lisääntymistä. Koska tanssiyhdistykset ja kulttuurikoulut edistävät suureksi osaksi lasten ja nuorten omaa tanssiharrastusta, nämä toimijat ovat tärkeä osa tanssin infrastruktuuria alueella.

Dans i Nord

Dans i Nord järjestää, tuottaa ja välittää laadukasta tanssitaidetta, joka mahdollistaa monipuolisen tarjonnan Norrbottenin kunnissa ja tanssiesityksiä sekä nuoremmalle että vanhemmalle yleisölle.

Tanssikonsulentti

Tanssikonsulentti työskentelee strategisesti ja operatiivisesti vahvistaakseen, edistääkseen ja kehittääkseen tanssia kulttuurimuotona. Tehtävässä on kyse erilaisten hankkeiden käynnistämisestä ja niihin osallistumisesta sekä toimimisesta linkkinä tanssisektorin ja erilaisten toimijoiden kuten koulun, yhdistysten ja kuntien välillä.

Region Norrbotten haluaa:

- edistää ammattimaisten tanssijoiden ja koreografien edellytyksiä asua ja vaikuttaa Norrbottenissa.
- vahvistaa kuntien ja olemassa olevien tanssinäyttämöiden kautta tanssia taidemuotona itse tuotettujen ja yhteistyönä tuotettujen tanssiesitysten ja vierailunäytäntöjen kautta.
- kehittää infrastruktuuria lisäämällä yhteistyötä ja koordinointia kulttuurilaitosten, edistämistoimien ja kuntien kanssa sekä alueiden välillä.
- toimia vuorovaikutuksessa alueellisten toimijoiden kanssa ja osallistua laajoihin vuoropuheluihin tanssin kehitykseen liittyen.

Region Norrbotten haluaa:

- edistää lasten ja nuorten mahdollisuuksia kokea, luoda ja harrastaa tanssia.
- edistää vahvempaa infrastruktuuria ja tuotantovaihetta yhteistyön ja koordinoinnin kautta.
- tukea ammattimaisen tanssielämän edellytyksiä ja edistää kestäviä rakenteita ja koordinointia.
- kehittää läänin performanssitaidetta yhdessä taiteen resurssikeskuksen kanssa.

Musiikki

Norrbottenin musiikkisektori on laaja ja se sisältää sekä ammattimaisten kulttuurin luojien että aktiivisten amatöörien ja ryhmien elävää musiikkia. Infrastruktuuri sisältää kaikkea lääninmusiikkilaitoksesta, koulutuksista ja populaarimusiikin kehittämisyhtiöistä amatööreihin ja ammattimaisiin kulttuurin luojiin monissa musiikkilajeissa. Kulttuurikouluja on kaikissa kunnissa ja alueellisen kulttuurikoulujen koordinoinnin kautta kerätään resursseja kehitykselle ja yhteistyölle.

Jotta ihmiset saisivat yhtäläiset mahdollisuudet laaja-alaiseen ja innovatiiviseen musiikkiin koko Norrbottenissa, tarvitaan vahvaa järjestäjävaihetta. Järjestäjät ja vapaa musiikkielämä tarvitsevat tukea parempien resurssien, osaamisen kehittämisen ja verkostojen muodossa. Lisäksi tarvitaan yhtenäisiä toimintoja sekä lajikohtaisesti että yleisesti.

Norrbottensmusiken

Norrbottensmusiken tuottaa ja tarjoaa ammattimaista musiikkitoimintaa läänissä. Norrbotten Big Band, Norrbotten NEO, Norrbottenin kamariorkesteri, Piitimen kamariooppera ja monipuolinen fleelancereiden verkosto tarjoavat ammattimaista ja laadukasta toimintaa ja vaihtelevaa repertoaaria lapsille, nuorille ja aikuisille.

Region Norrbotten haluaa:

- vahvistaa musiikkisektorin kehitystä Norrbottenissa tuen, yhteistyön ja vuoropuhelun kautta.
- edistää lasten ja nuorten kiinnostusta musiikkia kohtaan tukemalla puhallinmusiikin kasvua ja elpymistä.
- kehittää kuorokeskuksen, jonka tarkoituksena on vahvistaa mahdollisuuksia yhteiselle luomiselle kuoro ja laulu välineinä.
- työstää digitalisointia ja innovaatiota saatavuuden parantamiseksi.
- selvittää tarvetta edellytyksiä luoville toimille musiikkisektorilla kansallisille vähemmistöille ja alkuperäiskansa saamelaisille.

Teatteri

Norrbottenin teatterisektori koostuu isommista ja pienemmistä laitoksista, vapaista ryhmistä ja ammattimaisista kulttuurin luojista, ja se sisältää harrastajateatteriperinnettä ja paikallisrevyitä. Erilaiset lajit ylittävät yhteistyöhankkeet kehittävät ja uudistavat taidemuotoa. Paikalliset riksteatern-yhdistykset auttavat teatteria saavuttamaan koko läänin sekä alueellisesti että kansallisesti. Järjestäjäyhdistykset mahdollistavat laajan teatteritarjonnan koko Norrbottenissa. Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus päästä kosketukseen draaman ja teatterin kanssa kulttuurikoulun, lukion ilmaisutaidon suuntautumisvaihtoehdon, teatteriryhmätoiminnan, Ung Scen Norr -hankkeen ja Riksteatern Norrbottenin LÄNK-hankkeen kautta. Giron Sami Teáhter luo ammattimaista näyttämötaidetta saamelaisen kulttuurin ja identiteetin pohjalta. Teatterin tehtävänä on edistää saamen kieltä sekä nostaa esiin yhteiskunnallisesti ajankohtaisia kysymyksiä. Giron Sámi Teáhter -teatterin on saatava asema saamelaisten kansallisnäyttämönä Ruotsissa, jotta se voisi jatkossakin kehittyä.

Teatterialan toimijat kuvailevat haasteita järjestäjävaiheessa, sopivien tilojen tarvetta kunnissa sekä kohtaamispaikkojen tarvetta teatterituottajien aseman vahvistamista sekä tietojen ja kokemusten vaihtoa varten. Yksi haaste koko teatterisektorille on, että järjestäjien varoja esitysten hankkimiseksi on vähennetty sekä että kiertuekulut Norrbottenin kokoisessa läänissä ovat korkeat.

Norrbottensteatern

Norrbottensteatern-teatterin tehtävänä on tarjota ammattimaisia ja laadukkaita teatteriesityksiä kaikille läänin asukkaille lapset ja nuoret priorisoituna kohderyhmänä. Teatteri järjestää säännöllisesti vierailunäytäntöjä ja näytöksiä kaikkialta maasta ja tekee yhteistyötä ammattimaisen teatteri- ja tanssisektorin kanssa yhteistuotantojen sekä tilojen ja tekniikan yhteiskäytön kautta. Teatteria kehitetään myös kohtaamispaikkana erilaisten julkisten keskustelusarjojen ja digitaalisten tilaisuuksien kautta. Parhaillaan työskennellään digitaalisten esitysten tarjoamiseksi. Teatteri pyrkii myös kiertämään kaikkien tuotantojen kanssa.

Region Norrbotten haluaa:

- uudistaa ja kehittää laadukasta näyttämötaidetarjontaa koko Norrbottenissa.
- tutkia yhteistyömahdollisuuksia muiden taidesektoreiden kanssa teatteritaiteen kehittämiseksi.
- olla avoin foorumi keskusteluille, jotka eri tavoin tutkivat, viihdyttävät, kritisoivat ja kyseenalaistavat.
- vahvistaa alueiden välistä ja kansainvälistä yhteistyötä teatteritaiteen kehittämiseksi ja laajentamiseksi.
- jatkaa Ung Scen Norr -hankkeen kehittämistä kohtaamispaikkana nuorten näyttämötaiteelle Norrbottenissa haastamalla ja osallistamalla nuoria sekä varmistamalla heidän näkyvyytensä.

Riksteatern Norrbotten

Riksteatern Norrbotten välittää näyttämötaidetta teatteriyhdistyksille, kouluille, lastenhoitopalveluille, seurantaloille ja muille järjestäjille Norrbottenissa. Se on voittoa tavoittelematon organisaatio, jolla on alueellinen tehtävä vahvistaa erityisesti lasten ja nuorten näyttämötaidetta sekä tanssia. Norrbottenissa on 14 paikallista riksteatern-yhdistystä, yksi kussakin kunnassa, jotka järjestävät vuosittain voittoa tavoittelematta noin 200 ammattimaista, etupäässä alueellisesti tuotettua näyttämötaide-esitystä. Useissa kunnissa paikallinen riksteatern-yhdistys on ainoa jatkuvasti toimiva ammattimaisen näyttämötaiteen järjestäjä iltaisin.

Region Norrbotten haluaa:

- vahvistaa ja kehittää järjestäjävaihetta.
- tarkastella näyttämötaidetarjonnan koordinointityökaluja etenkin lasten ja nuorten osalta.
- työskennellä alaa kehittävien toimien ja hankkeiden parantamiseksi.
- olla vuorovaikutuksessa alueellisten toimijoiden kanssa ja osallistua laajoihin vuoropuheluihin näyttämötaiteen kehityksestä ja uudistamisesta Norrbottenissa.

Käsi- ja taideteollisuus

Norrbottenin läänissä on runsaasti käsi- ja taideteollisuutta. Se on osa alueen kulttuuriperintöä, ja perinteitä, tapoja ja käytäntöjä on siirretty sukupolvelta toiselle. Digitaalinen nyky-yhteiskunta hälventää maantieteellisiä ja fyysisiä rajoja, mikä johtaa ilmaisumuotoihin, joissa perinteiset muotokielet ja tekniikat kohtaavat nykyaikaisia ja tulevia kuvauksia.

Käsityö- ja muotoilusektorin valmistusprosessia ja uudelleenkäytettävien materiaalien käyttöä sovelletaan yhä suuremmassa määrin laajamittaisessa tuotannossa. Siksi sektori voi edistää kestäviä kulutus- ja tuotantotapoja ja auttaa rakentamaan kestäviä kaupunkeja ja yhteisöjä Agenda 2030 -ohjelman tavoitteiden pohjalta.

Norrbottenissa elää ja vaikuttaa monia saamelaisia käsityöläisiä ja duodji on keskeinen osa saamelaista kulttuuria sekä kulttuurin kantajana, elinkeinona että identiteetin luojana.

Toimia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että lapset ja nuoret tutustutetaan käsityöhön ja muotoiluun ja että he voivat harjoittaa niitä koulussa ja vapaa-ajalla, on vahvistettava. Hankkeiden käynnistäminen ja pedagogien osaamisen kehittäminen parantavat edellytyksiä käsityö- ja muotoilutoimille, joissa lapset ja nuoret voivat tutustua käsityöhön ja muotoiluun ilmaisutapana omilla ehdoillaan.

Käsityö- ja muotoilukonsulentit

Käsityö- ja muotoilukonsulentit työskentelevät strategisesti ja operatiivisesti vahvistaakseen, edistääkseen ja kehittääkseen käsi- ja taideteollisuutta ja muotoilusektoria Norrbottenissa keskittyen käsi- ja taideteollisuuteen ja pienimuotoiseen designiin. Keskeinen osa toimintaa on parantaa lasten ja nuorten mahdollisuuksia käsityöhön ja muotoiluun ja antaa heille mahdollisuus kehittää omaa käsillä luomisen kykyä.

Region Norrbotten haluaa:

- käynnistää ja tukea pedagogeille ja ohjaajille suunnattuja toimia, jotta Norrbottenin lapset ja nuoret saavat enemmän mahdollisuuksia luoda käsillään.
- tehdä näkyväksi käsityö- ja muotoilusektorin yhteys kestävään kehitykseen ja tukea uudelleenkäyttöön ja kestävyyteen liittyviä hankkeita.
- tukea hankkeita, jotka tutkivat nykyisiä ilmenemismuotoja ja vaikutteita käsityön ja muotoilun alalla.
- parantaa edellytyksiä ammattimaisille käsityöläisille ja muotoilijoille kehittyä ja vaikuttaa läänissä.

Käsitteiden selitykset

Kansalaisyhteiskunta
Kansalaisyhteiskunta voidaan määritellä foorumiksi, joka on erillään valtiosta, markkinoista ja yksittäisestä kotitaloudesta, jossa ihmiset, ryhmät ja organisaatiot toimivat yhteistyössä yhteisen edun vuoksi. Kansalaisyhteiskunta rinnastetaan usein kolmanteen sektoriin ja voittoa tavoittelemattomaan sektoriin. Käsitettä käytetään tavallisesti yleisnimenä opintoliitoille, kansansivistykselle, järjestäjille ja muille voittoa tavoittelemattomille organisaatioille.

Duodji
Saamelaista käsityötä, joka voi olla sekä kovaa käsityötä että pehmeää käsityötä, kutsutaan usein nimellä duodji. Saamelaiset ovat kautta aikojen valmistaneet omat välineensä ja ommelleet omat vaatteensa. Tuotteita on valmistettu luonnonmateriaaleista, kuten juurista, tuohesta, nahasta, jänteistä ja poronsarvista.

Kolmas sektori
Kolmas sektori kattaa organisoidut toiminnot, jotka rakentuvat demokraattisille arvoille ja edistävät yhteiskunnallista etua tai jäsenten etua. Toiminnot ovat organisatorisesti riippumattomia julkisesta sektorista ja niitä johdetaan voittoa tavoittelemattomissa osuustoiminnallisissa yhteisöissä tai liitoissa, osuuskunnissa, yhdistyksissä, säätiöissä tai vastaavissa järjestöissä.

Taiteellinen ilmaisu
Taiteen ei tarvitse olla tauluja: se voi olla veistoksia, tekstiilitöitä tai muita taiteellisia ilmaisuja sekä ulko- että sisätiloissa. Taiteellinen ilmaisu on taideteos, joka on luotu ja siirretty tilaajalle, ja joka on usein paikkaan sidottu teos, joka muodostaa osan rakennusta, maa-aluetta tai maisemansuunnittelua.

Kulttuurinen infrastruktuuri
Kulttuurisessa infrastruktuurissa on kyse kulttuurin käytännöllisistä edellytyksistä. Käsite kattaa fyysisen rakenteen kuten tilat, näyttämöt, työpaikat ja kohtaamispaikat sekä pehmeän rakenteen kuten organisaatiot ja toiminnot, rahoitustuen ja panostukset kulttuurin luojan edellytyksiin kuten osaamisen kehitykseen ja residenssitoimintaan.

Kulttuurialat ja luovat alat (KKN)
KKN sisältää alat arkkitehtuuri, muotoilu ja design, käsi- ja taideteollisuus, elokuva, valokuvaus, taide, muoti, kirjallisuus, musiikki, näyttämötaide, ateriateollisuus, peli ja media, turismi ja turismielinkeino. Kulttuurisuunnitelman puitteissa Region Norrbotten tarkoittaa KKN:llä ammattimaisia kulttuurin luojia aloilla kuva, muoto ja design, käsi- ja taideteollisuus, tanssi, musiikki, teatteri, kirjallisuus ja elokuva.

Kansalliset vähemmistöt
Ruotsissa on viisi tunnustettua kansallista vähemmistöä: juutalaiset, romanit, saamelaiset, ruotsinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset. Kansallinen vähemmistö on ryhmä, jolla on selkeä yhteenkuuluvuus, joka voidaan erottaa muusta väestöstä; uskonnollinen, kielellinen, perinteinen tai kulttuurinen ominaispiirre, jota se ei jaa muiden kanssa; selkeä halu säilyttää oma identiteetti; historialliset tai pitkäaikaiset siteet Ruotsiin.

Ammattimainen kulttuurin luoja
Region Norrbotten käyttää määritelmää ”ammattimainen kulttuurin luoja” henkilöstä, joka saa toimeentulonsa taiteesta tai pyrkii siihen ja jolla on lisäksi hyvä asiantuntemus, esimerkiksi dokumentoitu koulutus ja/tai kokemus omasta taidelajista.

Residenssi
Residenssillä viitataan kansainväliseen, kansalliseen tai alueelliseen vaihtoon, jossa pääpaino on taiteellisella tutkimuksella, joka voi olla sekä käytännöllistä että teoreettista. Taitelija, taiteilijaryhmä tai joku muu kulttuurisektorilla toimiva saa mahdollisuuden elää ja vaikuttaa rajallisen ajan uudenlaisessa ympäristössä: esimerkiksi toisenlaisessa työympäristössä, kaupungissa tai maassa.

Alueellinen kulttuuritoiminta
Alueellisella kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintoja, jotka työskentelevät alueellisen toimeksiannon perusteella, ja joiden tehtävänä on tuottaa, jakaa tai kehittää kulttuuria koko Norrbottenissa. Kyseessä voi olla laitos tai edistävä toiminta Region Norrbottenin organisaatiossa, laitos, jota rahoitetaan yhdessä kunnan kanssa tai muu Region Norrbottenin rahoittama toiminta. Monet alueelliset kulttuuritoiminnot sisältyvät kulttuuriyhteistyömalliin.

Alkuperäiskansa
Ruotsissa saamelaisilla on alkuperäiskansan asema. Käsite alkuperäiskansa on juridinen määritelmä. Kansa on säilyttänyt omat sosiaaliset, taloudelliset, kulttuuriset ja poliittiset laitokset. Nykypäivän alkuperäiskansa on peräisin kansanryhmistä, jotka elivät alueella, kun se asutettiin tai ennen kuin nykyiset valtion rajat vedettiin.

UTVECKLANORRBOTTEN.SE/KULTUR